I. Recepta na szczęśliwe życie według Jana z Czarnolasu. Czy skuteczna?

1.Na dzisiejszej lekcji omawiamy utwory Jana Kochanowskiego – poety, który żył:
a) w XIV wieku b) w XV wieku c) w XVI wieku.

2.Do jakiej epoki nawiązujemy:
a) średniowiecza b) odrodzenia c) oświecenia

3. Gdzie osiedlił się poeta po ślubie z Dorotą Podlodowską?
a) w Czarnolesie b) w Krakowie c) w Lublinie

1. Zinterpretuj poszczególne elementy znajdujące się na ilustracji przedstawiającej topos Koła Fortuny.

Koło ……

Przepaska na oczach ……..

Usytuowanie postaci……

2. Przyjrzyj się schematowi, który przedstawia relacje człowieka i Fortuny (losu)

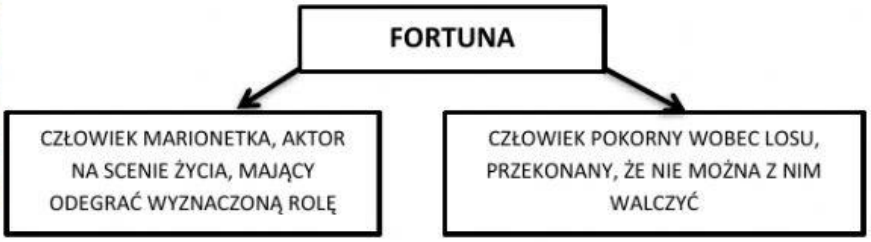

Pieśni

Pieśń – najstarszy i najbardziej powszechny gatunek liryki, związany pierwotnie z muzyką, tj. przeznaczony do śpiewania. Z czasem jej muzyczny charakter słabł, choć zachowane zostały elementy ułatwiające wykonywanie z akompaniamentem: silna rytmizacja, wyraziste rymy, równa liczba sylab w każdym wersie i równy rozkład akcentów. Pieśni, w zależności od przeznaczenia, poruszają różne mniej lub bardziej poważne tematy, od religijnych, poprzez filozoficzne aż po żarty mające służyć zabawie.

Jan Kochanowski - Pieśń III z Ksiąg Wtórych
[Nie wierz Fortunie]

Nie wierz Fortunie, co siedzisz wysoko;
Miej na poślednie koła pilne oko:
Bo to niestała pani z przyrodzenia,
Często więc rada sprawy swe odmienia.

Nie dufaj w złoto i w żadne pokłady,
Każdej godziny obawiaj się zdrady;
Fortuna, co da, to zasię wziąć może,
A u niej żadna dawność nie pomoże.

A ci, co z tobą teraz przestawają,
Twej się Fortunie, nie tobie kłaniają;
Skoro ta zniknie, tył każdy podawa,
Jako cień, kiedy słońca mu nie zstawa.

Lecz jako sama oczy zasłoniła,
Tak swym pochlebstwem ludzi pobłaźniła:
Że drugi wysszej nosa gębę nosi,
A wszystki insze oczyma przenosi.

Ty pomni, że twój skarb u Szczęścia w mocy,
A tak się staraj o takiej pomocy,
Aby wżdy z tobą twego co zostało,
Jesli zaś będzie Szczęście swego chciało.

Cnota skarb wieczny, cnota klenot drogi;
Tegoć nie wydrze nieprzyjaciel srogi,
Nie spali ogień, nie zabierze woda;
Nad wszystkim inszym panuje przygoda.

1. **W pieśni „Nie wierz Fortunie" pojawia się rzymska bogini losu:**
   a) Junona b) Westa c) Fortuna
2. **Jaki obraz Fortuny wyłania się z tego tekstu?**

……

Pieśń IX, księgi wtóre

Nie porzucaj nadzieje,
Jakoć się kolwiek dzieje:
Bo nie już słońce ostatnie zachodzi,
A po złej chwili piękny dzień przychodzi.
Patrzaj teraz na lasy,
Jako prze zimne czasy
Wszystkę swą krasę drzewa utraciły,
A śniegi pola wysoko przykryły.

Po chwili wiosna przyjdzie,
Ten śnieg z nienagła zyjdzie,
A ziemia, skoro słońce jej zagrzeje,
W rozliczne barwy znowu się odzieje.

Nic wiecznego na świecie:
Radość się z troską plecie,
A kiedy jedna weźmie moc nawiętszą,
Wtenczas masz ujźrzeć odmianę naprędszą.

Ale człowiek zhardzieje,
Gdy mu się dobrze dzieje;
Więc też, kiedy go Fortuna omyli,
Wnet głowę zwiesi i powagę zmyli.

Lecz na szczęście wszelakie
Serce ma być jednakie;

LIVEWORKSHEETS

KARTA PRACY NR 6

Bo z nas Fortuna w żywe oczy szydzi,
To da, to weźmie, jako się jej widzi.
Ty nie miej za stracone,
Co może być wrócone:
Siła Bóg może wywrócić w godzinie;
A kto mu kolwiek ufa, nie zaginie.

1. **Jaką wizję świata i człowieka przedstawia Kochanowski w swym utworze?**
   ……
2. **Czym dla podmiotu lirycznego jest Natura?**
   ……
3. **Jaka relacja powinna zachodzić – według poety – między człowiekiem i naturą?**
   ……
4. **Czym dla śmiertelnika powinna być Natura?**
   ……

5. Bezpośredni, uroczysty zwrot podmiotu lirycznego do osoby, idei, bóstwa, to:
a) apostrofa b) epifora c) aforyzm

6. Uzupełnij sentencję *„Siła..... może wywrócić w godzinie; A kto mu kolwiek ufa, nie zaginie?:*
a) los b) czas c) Bóg

7. Analizując treść pieśni, można dojść do wniosku, ze ich autor to człowiek:
a) dotknięty wieloma tragediami b) doświadczony życiowo i dojrzały c) ceniący sobie jedynie dobra zabawę

8. Według poety, aby być szczęśliwym, człowiek powinien zaufać:
a) sobie b) boskiej opatrzności c) Fortunie

9. Podstawą udanego życia jest według poety przede wszystkim:
a) pieśń, zabawa i dobre towarzystwo b) prawdziwa, wewnętrzna radość i akceptacja życia takim, jakie jest
c) głęboka wiara i pobożność

10.Podmiot liryczny przekazuje swoje dobre rady w postaci:
a)aforyzmów b)rytmu c) rymu

Pieśń IX, księgi pierwsze

Chcemy sobie być radzi?
Rozkaż, panie, czeladzi,
Niechaj na stół dobrego wina przynaszają,
A przy tym w złote gęśli albo w lutnią grają.

Kto tak mądry, że zgadnie,
Co nań jutro przypadnie?
Sam Bóg wie przyszłe rzeczy, a śmieje sie z nieba,
Kiedy sie człowiek troszcze więcej, niżli trzeba.

Szafuj gotowym bacznie;
Ostatek, jako zacznie,
Tak Fortuna niech kona: raczy li łaskawie,
Raczy li też inaczej; my siedziem w jej prawie.

U Fortuny to snadnie,
Że kto stojąc upadnie;
A który był dopiero u niej pod nogami,
Patrzajże go po chwili, a on gardzi nami.

Wszystko sie dziwnie plecie
Na tym tu biednym świecie;
A kto by chciał rozumem wszystkiego dochodzić,
I zginie, a nie będzie umiał w to ugodzić.

Prózno ma mieć na pieczy
Śmiertelny wieczne rzeczy;
Dosyć na tym, kiedy wie, że go to nie minie,
Co z przejźrzenia Pańskiego od wieku mu płynie.

A nigdy nie zabłądzi,
Kto tak umysł narządzi,
Jakoby umiał szczęście i nieszczęście znosić,
Temu mężnie wytrzymać, w owym sie nie wznosić.

Chwalę szczęście stateczne;
Nie chce li też być wieczne,
Spuszczę, com wziął, a w cnotę własną sie ogarnę
I uczciwej chudoby bez posagu pragnę.

Nie umiem ja, gdy w żagle
Uderzą wiatry nagle,
Krzyżem padać i świętych przenajdować dary,
Aby łakomej wodzie tureckie towary
Bogactwa nie przydały
Wpadwszy gdzie między skały;
Tam ja bezpiecznym sercem i pełen otuchy
W równej fuście popłynę przez morskie rozruchy.

1) Dopasuj podane przysłowia używane współcześnie do odpowiednich wersów tekstu.

Po burzy zawsze wychodzi słońce. **Jeśli chcesz rozśmieszyć Pana Boga, opowiedz mu o swych planach.**
Jak trwoga, to do Boga. **Fortuna kołem się toczy.** **Raz na wozie, raz pod wozem.**

Sam Bóg wie przyszłe rzeczy, a śmieje sie z nieba,	
Wszystko sie dziwnie plecie/Na tym tu biednym świecie; *A kto by chciał rozumem wszystkiego dochodzić,/I zginie, a nie będzie umiał w to ugodzić.*	
Bogactwa nie przydały/Wpadwszy gdzie między skały;/Tam ja bezpiecznym sercem i pełen otuchy/W równej fuście popłynę przez morskie rozruchy.	
U Fortuny to snadnie,/Że kto stojąc upadnie;/A który był dopiero u niej pod nogami,/Patrzajże go po chwili, a on gardzi nami.	
Kto tak umysł narządzi,/Jakoby umiał szczęście i nieszczęście znosić, *Temu mężnie wytrzymać, w owym sie nie wznosić.*	

LIVEWORKSHEETS

3. Znajdź w Pieśniach odwołania do stoicyzmu (filozofii nakazującej zachowywać spokój ducha w każdej sytuacji) i epikureizmu (filozofii zachęcającej do cieszenia się życiem, zabawy, korzystania z każdego dnia.

Stoicyzm	
Cytat	**Komentarz**
Epikureizm	
Cytat	**Komentarz**

3. Stwórz na podstawie utworów Kodeks człowieka renesansu. Jakimi wartościami się kieruje, do czego dąży, co go cieszy, co go smuci.

1) ……
2) ……
3) ……

JAN KOCHANOWSKI PIEŚŃ „CZEGO CHCESZ OD NAS PANIE"

Czego chcesz od nas, Panie, za Twe hojne dary?
Czego za dobrodziejstwa, którym nie masz miary?
Kościół Cię nie ogarnie, wszędy pełno Ciebie:
I w otchłaniach, i w morzu, na ziemi, na niebie.
Złota też, wiem, nie pragniesz, bo to wszytko Twoje,
Cokolwiek na tym świecie człowiek mieni swoje.
Wdzięcznym Cię tedy sercem. Panie, wyznawamy,
Bo nad to przystojniejszej ofiary nie mamy.
Tyś Pan wszytkiego świata. Tyś niebo zbudował
I złotymi gwiazdami ślicznieś uhaftował.
Tyś fundament założył nieobeszłej ziemi
I przykryłeś jej nagość zioły rozlicznemi.
Za Twoim rozkazaniem w brzegach morze stoi
A zamierzonych granic przeskoczyć się boi.
Rzeki wód nieprzebranych wielką hojność mają,
Biały dzień a noc ciemna swoje czasy znają,
Tobie k woli rozliczne kwiatki Wiosna rodzi,
Tobie k woli w kłosianym wieńcu Lato chodzi,
Wino Jesień i jabłka rozmaite dawa,
Potym do gotowego gnuśna Zima wstawa.
Z Twej łaski nocna rosa na mdłe zioła padnie,
A zagorzałe zboża deszcz ożywia snadnie.
Z Twoich rąk wszelkie źwierzę patrza swej żywności,
A Ty każdego żywisz z Twej szczodrobliwości.
Bądź na wieki pochwalon, nieśmiertelny Panie!
Twoja łaska, Twa dobroć nigdy nie ustanie.
Chowaj nas, póki raczysz, na tej niskiej ziemi,
Jedno zawżdy niech będziem pod skrzydłami Twemi.

1. **Adresatem wiersza jest Bóg. Dopasuj przymioty Boga do odpowiedniego cytatu**

OPIEKUN I DOBROCZYŃCA		*Z Twej łaski nocna rosa na mdłe zioła padnie*
PAN NATURY		*Tobie k'woli rozliczne kwiatki Wiosna rodzi*
STWÓRCA ŚWIATA		*I złotymi gwiazdami ślicznieś uhaftował*
WSZECHMOCNY WŁADCA WSZECHŚWIATA		*Wszędy pełno Ciebie, I w otchłaniach, i w morzu, na ziemi, na niebie.*
ARCHITEKT – BUDOWNICZY		*Tyś niebo zbudował*
ARTYSTA		*Z twojej łaski nocna rosa na mdłe zioła padnie, a zagorzałe zboża deszcz ożywia snadnie. Za Twoim rozkazaniem w brzegach morze stoi, a zamierzonych granic przeskoczyć się boi.*

2. Z poniższych cytatów wybierz dwa, które można uznać za synonimiczne:

- ☐ „Tyś niebo zbudował"
- ☐ „I złotymi gwiazdami ślicznieś uhaftował"
- ☐ „Tyś fundament założył"

3. **Kochanowski pisząc pieśni inspirował się różnymi dziełami, należy do nich oczywiście Biblia. Wskaż fragment Pisma Świętego, który mógł pomóc poecie w obrazowaniu świata.**

LIVEWORKSHEETS

- ☐ Przypowieść o synu marnotrawnym
- ☐ Przypowieść o miłosiernym samarytaninie
- ☐ Apokalipsa Św. Jana
- ☐ Opis stworzenia świata
- ☐ Kazanie na Górze

4. Uzupełnij krótki opisu Hymnu Jana Kochanowskiego. Wstaw wyrażenia z ramki

regularną, siódmej, niepokoju, niedokładne, żeńskie, pytaniem retorycznym, harmonii, zwrotu do adresata, metaforą, monologu lirycznego, rytmiczność, niesylabiczny, inwokacyjnej, piątej, dokładne, bezpośredniej, apelu, nieregularną, pośredniej, lekkość, porównaniem, aluzją, sylabiczny

Hymn Jana Kochanowskiego należy do liryki ..... i ma charakter ..... Utwór ma ..... budowę. Jest to wiersz ....., trzynastozgłoskowy, ze średniówką po ..... sylabie. W pieśni zastosowano rymy parzyste, ..., żeńskie. Tekst uzyskuje dzięki temu ..... oraz buduje poczucie ..... i spokoju. Utwór rozpoczyna się ..... i apostrofą do Boga. Zawiera elementy liryki .....

Fraszki

Zdefiniuj fraszkę jako gatunek literacki, w tym celu uzupełnij wolne miejsca słowami z ramki:

***EPIKI *PISANE WIERSZEM LUB PROZĄ *PISANE PROZĄ *LIRYKI *DRAMATU *NIEWIELKIE *POWAŻNĄ *NIESPRECYZOWANE *ŻARTOBLIWĄ *RÓŻNORODNĄ *OBSZERNE *PISANE WIERSZEM**

Fraszka (z wł. Frasca – gałązka, drobnostka, coś błahego) – gatunek …….. Utwory należące do niego charakteryzują się tym, że……., mają …… rozmiary, podejmują …….tematykę.

Analiza i interpretacja fraszki JANA KOCHANOWSKIEGO Na lipę

Wrażenia dotykowe

Wrażenia słuchowe

Wrażenia węchowe

Wrażenia smakowe

Wrażenia wzrokowe

Gościu, siądź pod mym liściem, a odpoczni sobie!
Nie dojdzie cię tu słońce, przyrzekam ja tobie,
Choć się nawysszej wzbije, a proste promienie
Ściągną pod swoje drzewa rozstrzelane cienie.
Tu zawżdy chłodne wiatry z pola zawiewają,
Tu słowicy, tu szpacy wdzięcznie narzekają.
Z mego wonnego kwiatu pracowite pszczoły
Biorą miód, który potym szlachci pańskie stoły.
A ja swym cichym szeptem sprawić umiem snadnie,
Że człowiekowi łacno słodki sen przypadnie.
Jabłek wprawdzie nie rodzę, lecz mię pan tak kładzie
Jako szczep napłodniejszy w hesperyskim sadzie.

1. Jakie korzyści zapewnia przedstawiona w utworze lipa? Połącz korzyści z cytatami

Dzięki niej można posłuchać śpiewu ptaków	Gościu, siądź pod mym liściem, a odpoczni sobie! Nie dójdzie cię tu słońce, przyrzekam ja tobie, Choć się nawysszej wzbije, a proste promienie Ściągną pod swoje drzewa rozstrzelane cienie. Tu zawżdy chłodne wiatry z pola zawiewają, Tu słowicy, tu szpacy wdzięcznie narzekają. Z mego wonnego kwiatu pracowite pszczoły Biorą miód, który potym szlachci pańskie stoły. A ja swym cichym szeptem sprawić umiem snadnie, Że człowiekowi łacno słodki sen przypadnie. Jabłek wprawdzie nie rodzę, lecz mię pan tak kładzie Jako szczep napłodniejszy w hesperyskim sadzie.	**Daje cień w letnie dni**
Pod jej gałęziami można odpocząć		**Daje natchnienie**
		Daje chłód
Z jej kwiatów pszczoły zbierają nektar		**Relaksuje**

2. Bohaterem lirycznym utworu Jana Kochanowskiego *Na lipę* jest:

a. gość
b. lipa
c. poeta
d. Pszczoły

zawracająca się do..... i zachęcająca, aby schronił się pod ..... przed promieniami słońca.

3. Wskaż tezę uzasadnioną w wierszu:

a. Człowiek zasypia pod lipą
b. Lipa jest najpłodniejszym drzewem
c. Człowiek odpoczywa na łonie natury
d. Warto słuchać śpiewu ptaków

4. Wybierz gatunek, który reprezentuje utwór Jana Kochanowskiego, i wskaż uzasadnienie wyboru spośród podanych. Zaznacz literę A albo B oraz numer 1, 2 albo 3,4. Utwór Jana Kochanowskiego jest:

1. BAJKA	**PONIEWAŻ**	1. zawiera morał
		2. jest utworem refleksyjno-filozoficznym
2. FRASZKA		3. bohaterami są zwierzęta
		4. Jest krótka

LIVEWORKSHEETS

5. Oceń prawdziwość podanych zdań. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F – jeśli jest fałszywe

Osobą mówiącą w utworze jest Jan Kochanowski	**PRAWDA**	**FAŁSZ**
Utwór rozpoczyna się apostrofą	**PRAWDA**	**FAŁSZ**
W utworze występują rymy krzyżowe	**PRAWDA**	**FAŁSZ**

6. Jak zachowuje się lipa?

- ☐ Kusi
- ☐ Zachęca
- ☐ Tłumaczy
- ☐ Argumentuje
- ☐ Przekonuje
- ☐ Narzeka
- ☐ Śpiewa
- ☐ Zaprasza
- ☐ Śpi

7. Wynika z tego, że lipa ma cechy …….. Taki zabieg nazywamy …… (personifikacją).

Analiza i interpretacja fraszki JANA KOCHANOWSKIEGO Na dom w Czarnolesie

1. DOPASUJ PROŚBY PODMIOTU LIRYCZNEGO DO ODPOWIEDNICH CYTATÓW

PRAGNIE BYĆ ZDROWYM I DOBRYM CZŁOWIEKIEM	Panie, to moja praca, a zdarzenie Twoje; Raczyż błogosławieństwo dać do końca swoje! Inszy niechaj pałace marmurowe[1] mają I szczerym złotogłowem ściany obijają, Ja, Panie, niechaj mieszkam w tym gniaździe ojczystym, A Ty mię zdrowiem opatrz i sumnieniem czystym, Pożywieniem ućciwym, ludzką życzliwością, Obyczajmi znośnymi, nieprzykrą starością.	**PROSI O BŁOGOSŁAWIEŃSTWO**
PRAGNIE LUDZKIEJ ŻYCZLIWOŚCI		**CHCE ŻYĆ W OJCZYŹNIE**
CHCE MIEĆ SZCZĘŚLIWĄ STAROŚĆ		**NIE CHCE ZNAĆ GŁODU**
		CHCE BYĆ PORZĄDNYM CZŁOWIEKIEM

2. Kim jest podmiot mówiący utworu? Wyodrębnijcie odpowiednie fragmenty, sformułowania, wyrazy, dzięki którym się on ujawnia……..
……
……

3. Do kogo adresowany jest utwór? W jaki sposób podmiot mówiący zwraca się do adresata?
……

4. O co prosi adresata?
……

5. Wymień wartości cenione przez:

Wartości cenione przez podmiot liryczny	Wartości cenione przez innych ludzi

6. Co jest warunkiem szczęśliwego życia?
……

Analiza i interpretacja fraszki JANA KOCHANOWKSIEGO O żywocie ludzkim

Fraszki to wszytko, cokolwiek myślemy,
Fraszki to wszytko, cokolwiek czyniemy;
Nie masz na świecie żadnej pewnej rzeczy[1],
Próżno tu człowiek ma co mieć na pieczy.
Zacność, uroda, moc, pieniądze, sława,
Wszystko to minie jako polna trawa[2];
Naśmiawszy się nam i naszym porządkom,
Wemkną nas w mieszek, jako czynią łątkom[3]

1. Do podanych wartości z fraszki dobierz ich synonimy:

***PIĘKNO, WDZIĘK, UROK**
*** BOGACTOW, DOBRA MATERIALNE**
*** SIŁA, WŁADZA, ZNACZENIE WŚRÓD INNYCH**
*** ROZGŁOS, BYCIE PRZEZ WSZYSTKICH ZNANYM, PODZIWANIYM**
*** UCZCIWOŚĆ, SZLACHETNOŚĆ, SZACUNEK, ZAUFANIE, PRAWOŚĆ, PRZYZWOITOŚĆ**

ZACNOŚĆ	
URODA	
MOC	
PIENIĄDZE	
SŁAWA	

2. Przeczytaj dwa pierwsze wersy utworu i odpowiedz, jak rozumiesz zawartą w nich tezę, że wszystkie nasze myśli i czyny są fraszkami?
……..

3. Co oznacza sformułowanie: „ Mieć coś na pieczy"?
……..

4. Podmiot liryczny wymienia wartości, które są istotne dla ludzkiego życia. Którym z tych wartości:

LIVEWORKSHEETS

*URODA *SZACUNEK *ZAUFANIE *MOC *PIENIĄDZE *SŁAWA *UCZCIWOŚĆ *SZLACHETNOŚĆ *PRAWOŚĆ *PRZYZWOITOŚĆ *BOGACTWO *ROZGŁOS	
NADANO ZNACZENIE TRWAŁE, ZNACZĄCE	**NADANO ZNACZENIE NIETRWAŁE, MNIEJ WAŻNE**

5. Jakie wartości ceni sobie poeta. Ułóż równanie.

……>……

6. Jak należy zrozumieć zdanie: „Wezmą was w mieszek, jako czynią łątkom"?

……

7. Dlaczego nie na KONKRETNE, ale na wszystkie nasze myśli, czyny i wartości patrzy się w tym wierszu, jak na fraszkę?

……

……

8. Przeczytaj cytat ze sztuki Szekspira: „ Świat jest teatrem, aktorami ludzie, którzy kolejno wchodzą i znikają, Każdy tam aktor niejedną gra rolę." Odczytaj też definicję terminu Teatr mundi[1] ze „Słownika motywów literackich". Jeśli życie jest tylko spektaklem, w którym gramy wyznaczoną przez kogoś rolę, to jaką postawę powinniśmy wobec życia zajmować?

……

9. Jak zatem zrozumieć dwa ostatnie wersy fraszki?

……

Analiza i interpretacja fraszki JANA KOCHANOWKSIEGO Do gór i lasów

Wysokie góry i odziane lasy!
Jako rad na was patrzę, a swe czasy
Młodsze wspominam, które tu zostały,
Kiedy na statek człowiek mało dbały.
Gdziem potym nie był? Czegom nie skosztował?
Jażem przez morze głębokie żeglował,
Jażem Francuzy, ja Niemce, ja Włochy,
Jażem nawiedził Sybilline lochy.
Dziś żak spokojny, jutro przypasany
Do miecza rycerz; dziś miedzy dworzany
W pańskim pałacu, jutro zasię cichy
Ksiądz w kapitule, tylko że nie z mnichy
W szarej kapicy a z dwojakim płatem;
I to czemu nic, jesliże opatem?
Taki był Proteus, mieniąc się to w smoka,
To w deszcz, to w ogień, to w barwę obłoka.
Dalej co będzie? Śrebrne w głowie nici,
A ja z tym trzymam, kto co w czas uchwyci

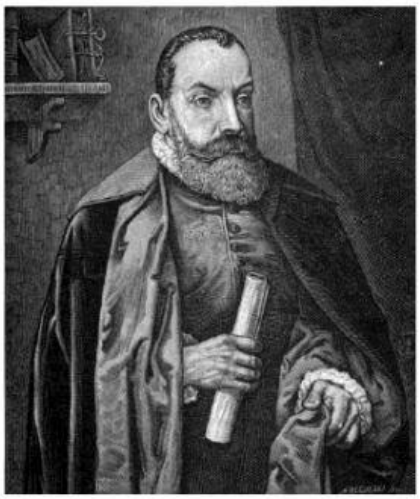

1. Zestaw w tabeli wydarzenia z życia poety z odpowiednimi cytatami z fraszki:

Życie poety	Cytat
Nawiązanie do czasów studiów między innymi w Padwie.	
Aluzja do udziału poety w wyprawie inflanckiej, która miała miejsce w 1568 roku.	
Kochanowski był tytularnym proboszczem poznańskim.	
Kochanowski mówi także o swoich podróżach do wspomnianych wyżej Włoch, Francji i Niemiec.	

2. Uzupełnij tabelę na podstawie fraszek:

Typy fraszek: Filozoficzne: obyczajowe: Biesiadne: Autobiograficzne:

Tytuł fraszki/ Typ fraszki	Treść	Główna myśl (morał)
Na lipę		
Na dom w Czarnolesie-		
O żywocie ludzkim-		
Do gór i lasów-		

[1] **Motyw teatrum mundi** - teatru świata - polega na ukazaniu ludzi jako lalek, marionetek, których życie jest tylko rola, epizodem w sztuce świata.

LIVEWORKSHEETS

3. Jak objawia się humanizm w poezji Kochanowskiego?

W TWÓRCZOSCI JANA KOCHANOWSKIEGO SĄ OBECNE PRZEDE WSZYSTKIM ELEMENTY TEOCENTRYZMU.	**PRAWDA**	**FAŁSZ**
JAN KOCHANOWSKI CENIŁ SPOKOJNE ŻYCIE NA ŁONIE NATURY, BIESIADOWANIE Z PRZYJACIÓŁMI, DOBRE JEDZENIE.	**PRAWDA**	**FAŁSZ**
MOTYW ARKADYJSKI DOMINUJE W UTWORACH POETY PISANYCH JUŻ W CZARNOLESIE.	**PRAWDA**	**FAŁSZ**
SPOKOJNE WIEJSKIE BYTOWANIE JANA KOCHANOWSKI PRZECIWSTAWIŁ BOGACTWU I ZBYTKOM.	**PRAWDA**	**FAŁSZ**
W TWÓRCZOSCI JANA KOCHANOWSKIEGO SĄ OBECNE PRZEDE WSZYSTKIM ELEMENTY TEOCENTRYZMU.	**PRAWDA**	**FAŁSZ**

JAN KOCHANOWSKI *PIEŚŃ V*

Wieczna sromota i nienagrodzona
Szkoda, Polaku! Ziemia spustoszona
Podolska leży, a pohaniec sprosny,
Nad Niestrem siedząc, dzieli łup żałosny!

Niewierny Turczyn psy zapuścił swoje,
Którzy zagnali piękne łanie twoje
Z dziećmi pospołu a nie masz nadzieje,
By kiedy miały nawiedzić swe knieje.

Jedny za Dunaj Turkom zaprzedano,
Drugie do hordy dalekiej zagnano;
Córy szlacheckie (żal się mocny Boże!)
Psom bisurmańskim brzydkie ścielą łoże.

Zbójce (niestety), zbójce nas wojują,
Którzy ani miast, ani wsi budują;
Pod kotarzami tylko w polach siedzą,
A nas nierządne, ach, nierządne, jedzą!

Tak odbieżałe stado więc drapają
Rozbójce wilcy, gdy po woli mają,
Że ani pasterz nad owcami chodzi,
Ani ostrożnych psów za sobą wodzi.

Jakiego serca Turkowi dodamy,
Jesli tak lekkim ludziom nie zdołamy?
Ledwieć nam i tak króla nie podawa;
Kto się przypatrzy, mała nie dostawa.

Zetrzy sen z oczu, a czuj w czas o sobie,
Cny Lachu! Kto wie, jemu czyli tobie
Szczęście chce służyć? A dokąd wyroku
Mars nie uczyni, nie ustępuj kroku!

A teraz k'temu obróć myśli swoje
Jakobyć szkody nieprzyjaciel twoje
Krwią swą nagrodził i omył tę zmazę,
Którą dziś niesiesz prze swej ziemie skazę.

Wsiadamy? Czy nas półmiski trzymają?
Biedne półmiski, czego te czekają?
To pan, i jadać na śrebrze godniejszy,
Komu żelazny Mars będzie chętniejszy.

Skujmy talerze na talery, skujmy,
A żołnierzowi pieniądze gotujmy!
Inszy to darmo po drogach miotali,
A my nie damy, bychmy w cale trwali?

Dajmy; a naprzód dajmy! Sami siebie
Ku gwałtowniejszej chowajmy potrzebie.
Tarczej niż piersi pierwej nastawiają,
Pozno puklerza przebici macają.

Cieszy mię ten rym: "Polak mądr po szkodzie":
Lecz jesli prawda i z tego nas zbodzie,
Nową przypowieść Polak sobie kupi,
Że i przed szkodą, i po szkodzie głupi.

1. Określ rodzaj liryki utworu i podaj cytaty potwierdzające takie przyporządkowanie

……

2. Kim jest adresat pieśni? Uzasadnij swoją odpowiedź przykładami z tekstu.

……

……

3.Scharakteryzuj, odwołując się do odpowiednich fragmentów pieśni, kreację podmiotu lirycznego.

……

4. Wiersz pod względem poruszanej tematyki dzieli się na dwie części. Wskaż je i określ, czego dotyczą

CZĘŚĆ	**STROFY**	**TEMATYKA**
PIERWSZA		
DRUGA		

5. Wypisz z wiersza przykłady wymienionych form ekspresji.

*** ekspresyjne słownictwo *pytania retoryczne *powtórzenia *wykrzyknienia**	
	Wieczna sromota, Nienagrodzona szkodaa, Ziemia spustoszona
	Skujmy talerze na talery, skujmy, Dajmy; a naprzód dajmy
	Polaku! Cny Lachu! Nie ustępuj kroku! Pieniądze gotujmy! Dajmy!
	A my nie damy, bychmy w cale trwali?

6. Uzupełnij tabelkę odpowiednimi określeniami na podstawie *Pieśni V Jana* Kochanowskiego

zbójeccy	pogarda wobec Tatarów
negatywne określenia, ośmieszenie ich	ociężali, ospali i gnuśni szlachcice

LIVEWORKSHEETS

koczowniczy tryb życia	
pozbawieni woli walki, chęci służenia ojczyźnie,	ośmieszani przez Turków i Tatarów,
nieostrożni, bezmyślni, słabi,	Ośmieszanie podstępnych sposobów walki
Ośmieszanie prymitywnych obyczajów	bez honoru.
CHARAKTERYSTYKA TATARÓW	**CHARAKTERYSTYKA POLAKÓW**

7. Wskaż te zdania odnoszące się do Pieśni o spustoszeniu Podola Jana Kochanowskiego, które są zgodne z treścią tekstu. Zdania Fałszywe popraw.

1. Tekst nawiązuje do wydarzeń historycznych.	**PRAWDA**	**FAŁSZ**
2. Utwór mówi o zwycięstwie Polaków, którzy spustoszyli Podole.	**PRAWDA**	**FAŁSZ**
3. W pieśni bardzo pozytywnie mówi się o polskiej szlachcie.	**PRAWDA**	**FAŁSZ**
4. Podmiot liryczny przekonuje Polaków, że należy uczyć się na błędach.	**PRAWDA**	**FAŁSZ**
5. Tekst jest silnie nacechowany emocjonalnie.	**PRAWDA**	**FAŁSZ**
6. Wypowiedź ma charakter patetyczny, jest pełna napomnień i apeli.	**PRAWDA**	**FAŁSZ**
7. Utwór wyraża troskę poety o dobro kraju.	**PRAWDA**	**FAŁSZ**

8. Uzupełnij tabelkę

Tematyka fragmentu	zwrotki	Charakterystyczne słownictwo	Funkcja słownictwa
	1-6	Ziemia spustoszona, dzieli łup żałosny; zagnali piękne łanie twoje, z dziećmi; Turkom zaprzedano brzydkie ścielą łoże	Wzbudzenie: • Poczucia wielkiej straty • Poczucia krzywdy i niesprawiedliwości • Żalu i współczucia • Złości i gniewu wobec wroga Chęci zemsty
	1-6	Nazywa ich obraźliwie „psami bisurmańskimi", „pohańcami", „psami Turczyna", „zbójcami".	Pogarda wobec Tatarów Negatywne określenia
	7-8	„Zestrzyj sen z oczu, a czuj w czas o sobie"	Apel wyrazem patriotycznej troski poety o kraj
	9	ociężali, ospali i zgnuśni szlachcice, pozbawieni woli walki, chęci służenia ojczyźnie, nieostrożni, bezmyślni, słabi, ośmieszeni przez Turków i Tatarów, bez honoru.	Zastosowanie krytyki w celu wzbudzenia chęci walki
	10	Apel o opamiętanie, wybudzenie się z odrętwienia, bezczynności. Apel o obranie za swego patrona wojowniczego Marsa ,Apel o zemstę, odwzajemnienie krzywd, zmycie hańby. Apel o przygotowanie porządnego wojska. Apel o uzbrojenie polskiej armii	Zwraca też uwagę na potrzebę dobrego uzbrojenia armii, która powinna być naprawdę nowoczesna.
	11	odwołanie się do patriotyzmu Polaków, dumy narodowej, a także do uczuć religijnych	Poeta jest sumieniem narodu – stąd jego prawo do gorzkiej, ironicznej oceny narodu
	12	„Nową przypowieść Polak sobie kupi, że i przed szkodą i po szkodzie głupi"	patriotyczne wezwanie i ostrzeżenie pod adresem całego narodu

LIVEWORKSHEETS